

[Powrót do listy wyników](#) | [<< Poprzedni](#) | [Następny >>](#)

Dokument 62006CJ0037

[Podstawowe informacje](#) [Tekst](#) [Dokumenty powiązane](#) [Wszystko](#) [Streszczenie](#) [Zwiń wszystko](#) | [Rozwiń wszystko](#)

Tytuł i odniesienie do publikacji

Wyrok Trybunału (trzecia izba) z dnia 17 stycznia 2008 r.
 ViameX Agrar Handels GmbH (C-37/06) oraz Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) (C-58/06) przeciwko Hauptzollamt Hamburg-Jonas.
 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym: Finanzgericht Hamburg – Niemcy.
 Rozporządzenie (WE) nr 615/98 – Dyrektywa 91/628/EWG – Refundacje wywozowe – Ochrona bydła podczas transportu – Uzależnienie wypłaty refundacji do wywozu bydła od zachowania przepisów dyrektywy 91/628/EWG – Zasada proporcjonalności – Utrata prawa do refundacji.
 Sprawy połączone C-37/06 oraz C-58/06.

- Identyfikator ECLI: ECLI:EU:C:2008:18

Dostępne języki i formaty

[BG](#) [ES](#) [CS](#) [DA](#) [DE](#) [ET](#) [EL](#) [EN](#) [FR](#) [GA](#) [HR](#) [IT](#) [LV](#) [LT](#) [HU](#) [MT](#) [NL](#) [PL](#) [PT](#) [RO](#) [SK](#) [SL](#) [FI](#) [SV](#)
 HTML
 PDF

Widok wielojęzyczny

Język 1

Język 2

Język 3

[Wyświetl](#)

Tekst

Sprawy połączone C-37/06 i C-58/06

ViameX Agrar Handels GmbH

i

Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK)

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg-Jonas

(wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożone przez Finanzgericht Hamburg)

Rozporządzenie (WE) nr 615/98 – Dyrektywa 91/628/EWG – Refundacje wywozowe – Ochrona bydła podczas transportu – Uzależnienie wypłaty refundacji do wywozu bydła od zastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628/EWG – Zasada proporcjonalności – Utrata prawa do refundacji

Streszczenie wyroku

1. *Rolnictwo – Wspólna organizacja rynków – Refundacje wywozowe – Warunki przyznania*
 (rozporządzenie Rady nr 805/68, zmienione rozporządzeniem nr 2634/97, art. 13 ust. 9; rozporządzenie Komisji nr 615/98; dyrektywa Rady 91/628, zmieniona dyrektywą 95/29)
2. *Rolnictwo – Wspólna organizacja rynków – Refundacje wywozowe – Warunki przyznania*
 (rozporządzenie Komisji nr 615/98, art. 5 ust. 3; dyrektywa Rady 91/628, zmieniona dyrektywą 95/29)
1. Zwykły fakt, iż wypłata refundacji do wywozu żywego bydła jest uzależniona w rozporządzeniu nr 615/98 ustanawiającym szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych odnośnie do ochrony żywego bydła podczas transportu od zachowania pewnych warunków określonych w uregulowaniach wspólnotowych realizujących właściwe im cele, nie może sam w sobie być uznany za przyczynę nieważności tego rozporządzenia, ponieważ realizowane w ten sposób cele są nie tylko całkowicie uzasadnione, lecz na mocy prawa wspólnotowego stanowią jeszcze obowiązki ciążące w sposób trwały i niezmienny na wszystkich państwach członkowskich i instytucjach w ramach kształtowania i wykonywania wspólnej polityki rolnej. Chociaż w istocie dyrektywa nie może samoistnie ustanawiać obowiązków po stronie jednostek, niemniej nie można co do zasady wykluczyć, że przepisy dyrektywy mogą znajdować zastosowanie za pośrednictwem wyraźnego odesłania do nich zawartego w rozporządzeniu, z zastrzeżeniem zachowania zasad ogólnych prawa, a w szczególności zasady bezpieczeństwa prawnego.
 Ponadto dotyczące stosowania art. 13 ust. 9 rozporządzenia podstawowego nr 805/68 w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny, zmienionego rozporządzeniem nr 2634/97, zawarte w rozporządzeniu nr 615/98 ogólne odesłanie do dyrektywy 91/628 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmienionej dyrektywą 95/29, ma na celu zagwarantowanie przestrzegania odpowiednich przepisów tej dyrektywy dotyczących dobrostanu zwierząt i w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu. Odesłanie to, ustanawiając warunki przyznania refundacji, nie może być jednak interpretowane jako obejmujące wszystkie przepisy dyrektywy 91/628, a w szczególności te, które nie mają związku z głównym celem tej dyrektywy.
 (por. pkt 26–29)
2. Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych odnośnie do ochrony żywego bydła podczas transportu należy interpretować w ten sposób, że niezastosowanie się do przepisów dyrektywy 91/628 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmienionej

dyrektywą 95/29, które może prowadzić do obniżenia lub utraty refundacji wywozowej, odnosi się do tych przepisów tej dyrektywy, które mają wpływ na dobrostan zwierząt, to jest na ich stan fizyczny lub zdrowie, a nie do przepisów, które z zasady nie mają takiego wpływu. Warunki określone w tym przepisie są zatem zgodne z zasadą proporcjonalności. Do sądu odsyłającego należy ocena, czy właściwe organy zastosowały odnośne przepisy rozporządzenia nr 615/98 w sposób zgodny z tą zasadą.

(por. pkt 42, 43, 46)

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 17 stycznia 2008 r.(*)

Rozporządzenie (WE) nr 615/98 – Dyrektywa 91/628/EWG – Refundacje wywozowe – Ochrona bydła podczas transportu – Uzależnienie wypłaty refundacji do wywozu bydła od zastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628/EWG – Zasada proporcjonalności – Utrata prawa do refundacji

W sprawach połączonych C-37/06 i C-58/06

mających za przedmiot wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, na podstawie art. 234 WE, złożone przez Finanzgericht Hamburg (Niemcy) postanowieniami z dnia 10 i 12 stycznia 2006 r., które wpłynęły do Trybunału, odpowiednio, w dniu 23 stycznia i 3 lutego 2006 r., w postępowaniach

Viamex Agrar Handels GmbH (C-37/06),

Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) (C-58/06)

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (sprawozdawca), A.Ó. Caoimh i P. Lindh, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 marca 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Viamex Agrar Handels GmbH przez W. Schedla, Rechtsanwalt,
- w imieniu Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) przez K. Landry'ego, Rechtsanwalt,
- w imieniu Hauptzollamt Hamburg-Jonas przez G. Seber, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwedzkiego, przez A. Falk, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich, przez F. Erlbachera, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 września 2007 r.,

wyduje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą ważności art. 1 i art. 5 ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 615/98 z dnia 18 marca 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych odnośnie do ochrony żywego bydła podczas transportu (Dz.U. L 82, s. 19).

2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy Viamex Agrar Handels GmbH (zwaną dalej „Viamex”) i Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) (zwaną dalej „ZVK”) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (zwanym dalej „Hauptzollamt”) w przedmiocie refundacji do wywozu żywego bydła, odpowiednio, do Libanu i Egiptu.

Ramy prawne

3 Artykuł 13 ust. 9 akapit drugi rozporządzenia Rady (EWG) nr 805/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny (Dz.U. L 148 s. 24), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 2634/97 z dnia 18 grudnia 1997 r. (Dz.U. L 356, s. 13, zwanym dalej „rozporządzeniem nr 805/68”), uzależnia wypłatę refundacji do wywozu żywych zwierząt od zastosowania się do przepisów wspólnotowych dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu.

4 Szczegółowe zasady dotyczące stosowania rozporządzenia nr 805/68 są określone w rozporządzeniu nr 615/98.

5 Artykuł 1 rozporządzenia nr 615/98 stanowi, że wypłata refundacji wywozowych jest uzależniona od tego, czy podczas transportu zwierząt, do chwili ich pierwszego rozładunku w państwie trzecim przeznaczenia, przestrzegano w szczególności przepisy dyrektywy Rady 91/628/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i zmieniającej dyrektywy 90/425/EWG oraz 91/496/EWG (Dz.U. L 340, s. 17), zmienionej dyrektywą Rady 95/29/WE z dnia 29 czerwca 1995 r. (Dz.U. L 148, s. 52, zwanej dalej „dyrektywą 91/628”), oraz przepisy tego rozporządzenia.

6 Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia przy wywozie zwierząt z obszaru celnego Wspólnoty Europejskiej należy przeprowadzić kontrolę. Urzędowy lekarz weterynarii zobowiązany jest sprawdzić i poświadczyć, że zwierzęta nadają się do zaplanowanego transportu w rozumieniu dyrektywy 91/628, że środek transportu, w którym żywe zwierzęta opuszczają obszar celny Wspólnoty, jest zgodny z przepisami tej dyrektywy i że podjęte zostały działania mające na celu zapewnienie zwierzętom opieki podczas transportu, wymagane zgodnie z tą dyrektywą.

7 Zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 do wniosku o wypłatę refundacji wywozowych należy dołączyć dowód zastosowania się do art. 1 tego rozporządzenia, przy czym dowód taki stanowi egzemplarz kontrolny T5 i sprawozdanie z kontroli przedsiębiorstwa zajmującego się kontrolą z dołączonym zaświadczeniem weterynaryjnym.

8 Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 stanowi jednak, że refundacji wywozowej nie wypłaca się za zwierzęta, które padły podczas transportu, lub jeżeli właściwy organ na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 2,

sprawozdań z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji dotyczących zgodności z art. 1 tego rozporządzenia, uzna, że nie zastosowana się do przepisów dyrektywy 91/628.

- 9 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 91/628 stanowi, że państwa członkowskie gwarantują, że czas podróży i okresy odpoczynku oraz odstępy czasu między karmieniem i pojeniem w odniesieniu do niektórych rodzajów zwierząt spełniają wymagania ustanowione w rozdziale VII załącznika do tej dyrektywy.
- 10 W przypadku transportu drogowego żywego bydła pkt 48 ppkt 4 lit. d) rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 ustanawia wymóg zapewnienia co najmniej 1 godziny odpoczynku po 14 godzinach transportu. Po tym okresie odpoczynku transport może być kontynuowany przez następne 14 godzin. W ten sposób maksymalny czas trwania transportu został ustalony na 29 godzin. Punkt 48 ppkt 8 przewiduje jednak, że dla dobra zwierząt czas transportu może być przedłużony o 2 godziny, biorąc w szczególności pod uwagę bliskość miejsca przeznaczenia.
- 11 Zgodnie z pkt 48 ppkt 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 po ustanowionym czasie transportu zwierzętom należy zapewnić odpoczynek przez przynajmniej 24 godziny.

Postępowania przed sądem krajowymi i pytania prejudycjalne

- 12 W pierwszym postępowaniu przed sądem krajowym Viamex zgłosiła do Hauptzollamt Kiel wywóz do Libanu 35 sztuk żywego bydła. Decyzją z dnia 1 lutego 2001 r. Hauptzollamt, opierając się w szczególności na art. 1 i art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, oddalił złożony przez Viamex wniosek o refundację wywozową ze względu na to, że w wyniku sprawdzenia planu trasy dostarczonego przez tę spółkę okazało się, że nie zachowano 24-godzinnego odpoczynku przewidzianego w pkt 48 ppkt 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628. Niemniej Viamex podniosła, że niezachowanie tego przepisu spowodowane zostało faktem, że urzędowy lekarz weterynarii nakazał jej kontynuowanie transportu, zanim upłynął 24-godzinny okres odpoczynku. Hauptzollamt uważa, że niezależnie od tego faktu Viamex powinna była zapoznać się z okresami odpoczynku ustanowionymi w dyrektywie 91/628. Ponadto Viamex z powodu sporządzania protokołu z wypadku oraz kontroli transportu ciężarowego nie zachowała maksymalnego czasu trwania drugiego etapu transportu przewidzianego w pkt 48 ppkt 4 lit. d) rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628.
- 13 W drugim postępowaniu przed sądem krajowym ZVK zgłosiła do Hauptzollamt Bamberg wywóz do Egiptu 32 sztuk żywego bydła i wniosła o przyznanie refundacji wywozowej w drodze zaliczki, która została jej przyznana przez Hauptzollamt. Niemniej decyzją zmieniającą z dnia 1 września 2003 r. Hauptzollamt zażądał zwrotu tej refundacji powiększonej o 10% ze względu na to, że zwierzęta były transportowane przez ponad 14 godzin z naruszeniem przepisów dyrektywy 91/628. Drugi etap transportu trwał bowiem 15 godzin 45 minut. Przekroczenie maksymalnego czasu trwania drugiego etapu transportu spowodowało ponadto, że ZVK naruszył normę przewidzianą w pkt 48 ppkt 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628, zgodnie z którą po okresie transportu wynoszącym maksymalnie 29 godzin zwierzęta należy rozładować, nakarmić i napoić oraz zapewnić im co najmniej 24 godziny odpoczynku.
- 14 Ponieważ odwołania wniesione przez Viamex i ZVK od decyzji Hauptzollamt, odpowiednio, w dniu 1 lutego 2001 r. i 1 września 2003 r. nie zostały uwzględnione, spółki wniosły skargę do Finanzgericht Hamburg, który uznawszy, że rozwiązanie obu zawisłych przed nim spraw zależy od wykładni przepisów wspólnotowych, postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne, sformułowane identycznie w obu wspomnianych sprawach:

- „1) Czy art. 1 rozporządzenia [...] nr 615/98 jest ważny w zakresie, w jakim uzależnia przyznanie refundacji wywozowej od spełnienia warunku zgodności z dyrektywą 91/628 [...]?
- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytanie: Czy przepis art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, na podstawie którego refundacji wywozowej nie płaci się za zwierzęta, w przypadku których właściwy organ doszedł do wniosku na podstawie innych informacji dotyczących przestrzegania zachowania art. 1 rozporządzenia nr 615/98, że nie zachowano przepisów dyrektywy [91/628], jest zgodny z zasadą proporcjonalności?”
- 15 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 17 lutego 2006 r. sprawy C-37/06 i C-58/06 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej oraz wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 16 W pytaniu pierwszym sąd krajowy zwraca się zasadniczo o wyjaśnienie, czy art. 1 rozporządzenia nr 615/98 jest ważny w zakresie, w jakim uzależnia wypłatę refundacji do wywozu żywych zwierząt od zastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628. W szczególności sąd krajowy zapytuje o istnienie związku między systemem refundacji wywozowych, objętym wspólną polityką rolną, a przepisami wspólnotowymi z zakresu ochrony zwierząt.
- 17 Artykuł 1 rozporządzenia nr 615/98, dotyczący szczegółowych zasad stosowania systemu refundacji wywozowych w odniesieniu do dobrostanu żywego bydła podczas transportu, przewiduje, że w celu stosowania art. 13 ust. 9 akapit drugi rozporządzenia nr 805/68 płatność refundacji wywozowych za żywe bydło objęte kodem CN 0102 jest uzależniona od zastosowania się w szczególności do przepisów dyrektywy 91/628.
- 18 Jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 28–33 opinii, w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że odesłanie do dyrektywy 91/628 zawarte w art. 1 rozporządzenia nr 615/98, które wiąże system refundacji wywozowych i ochronę zwierząt podczas transportu, wynika z wyboru dokonanego przez Radę Unii Europejskiej w rozporządzeniu podstawowym nr 805/68, a Komisja Wspólnot Europejskich ograniczyła się w rozporządzeniu nr 615/98 jedynie do ustalenia szczegółowych zasad jego stosowania.
- 19 Artykuł 1 rozporządzenia nr 615/98 ma na celu wykonanie art. 13 ust. 9 rozporządzenia nr 805/68, zgodnie z którym wypłata refundacji do wywozu żywych zwierząt jest uzależniona od zastosowania się do przepisów prawa wspólnotowego dotyczących dobrostanu zwierząt i w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu. Wspomniany art. 13 ust. 9 został wprowadzony w celu przeciwdziałania praktyce polegającej na tym, że nie zawsze uwzględniano dobrostan zwierząt podczas ich transportu.
- 20 Z obu motywów rozporządzenia nr 2634/97, które wprowadziło ostatni akapit do art. 13 ust. 9 rozporządzenia nr 805/68, wynika, że doświadczenie nabyte w ramach wykonania dyrektywy 91/628 pokazało, że nie zawsze przestrzegano dobrostanu żywych zwierząt w przypadkach ich wywozu i że ze względów praktycznych niezbędne było powierzenie Komisji zadania przyjęcia szczegółowych zasad stosowania przepisów w tej dziedzinie. Motyw piąty rozporządzenia nr 615/98 stanowi w tym względzie, że w przypadkach, w których stwierdzi się na podstawie warunków fizycznych lub stanu zdrowia określonej liczby zwierząt w danej partii transportu, że naruszono przepisy dotyczące ochrony zwierząt podczas transportu, powinny zostać podjęte oraz stosowane w sposób jednolity dodatkowe środki o charakterze odstraszającym.
- 21 Podobne względy doprowadziły ponadto instytucje wspólnotowe do zastąpienia dyrektywy 91/628 rozporządzeniem Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającym dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz.U. L 3, s. 1).
- 22 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że ochrona dobrostanu zwierząt stanowi uzasadniony cel związany z interesem ogólnym, którego znaczenie znalazło wyraz w szczególności w przyjęciu przez państwa członkowskie

protokołu w sprawie dobrobytu [dobrostanu] zwierząt, załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz.U. 1997, C 340, s. 110) oraz w podpisaniu przez Wspólnotę europejskiej Konwencji w sprawie ochrony zwierząt w czasie transportu międzynarodowego (zmienionej) [Decyzja Rady 2004/544/WE z dnia 21 czerwca 2004 r. odnosząca się do podpisania europejskiej Konwencji w sprawie ochrony zwierząt w czasie transportu międzynarodowego (zmieniona) (Dz.U. L 241, s. 21)]. Znaczenie tego celu jest jeszcze odzwierciedlone w deklaracji nr 24 w sprawie ochrony zwierząt, załączonej do aktu końcowego Traktatu o Unii Europejskiej.

- 23 Ponadto Trybunał wielokrotnie wskazywał na interes, jaki dla Wspólnoty stanowi zdrowie i ochrona zwierząt (wyroki z dnia 1 kwietnia 1982 r. w sprawach połączonych od 141/81 do 143/81 Holdijk i in., Rec. s. 1299, pkt 13 i z dnia 23 lutego 1988 r. w sprawie 131/86 Zjednoczone Królestwo przeciwko Radzie, Rec. s. 905, pkt 17). Trybunał stwierdził w szczególności, że realizacja celów wspólnej polityki rolnej nie może pomijać wymogów interesu ogólnego, takich jak ochrona zdrowia i życia zwierząt, które instytucje wspólnotowe są zobowiązane uwzględniać w ramach wykonywania swoich uprawnień, szczególnie w ramach wspólnej organizacji rynków.
- 24 Wynika z tego, że uzależniając w ten sposób wypłatę refundacji do wywozu żywego bydła od przestrzegania przepisów wspólnotowych dotyczących dobrostanu zwierząt, prawodawca wspólnotowy ma na celu ochronę wymogów interesu ogólnego, a realizacja tego celu sama w sobie nie może prowadzić do stwierdzenia nieważności art. 1 rozporządzenia nr 615/98. Dokonane w ten sposób odesłanie daje ponadto tę korzyść, że gwarantuje, iż budżet Wspólnoty nie będzie finansował wywozów, które byłyby realizowane z naruszeniem przepisów wspólnotowych dotyczących dobrostanu zwierząt.
- 25 Sąd krajowy zauważa jednak zasadniczo, że rozporządzenie nr 615/98 i dyrektywa 91/628 realizują cele o różnym charakterze i że rozporządzenie nie może odsyłać w sposób ogólny do dyrektywy, której przepisy są ponadto „zastanawiająco niejasne”.
- 26 Należy podkreślić w tym względzie, że zwykły fakt, iż wypłata refundacji do wywozu żywego bydła jest uzależniona w rozporządzeniu nr 615/98 od zachowania pewnych warunków określonych w uregulowaniach realizujących właściwe im cele, nie może sam w sobie być uznany za przyczynę nieważności tego rozporządzenia, ponieważ – jak stwierdził Trybunał w pkt 22–24 niniejszego wyroku – realizowane w ten sposób cele są nie tylko całkowicie uzasadnione, lecz na mocy prawa wspólnotowego stanowią jeszcze obowiązki kładące w sposób trwały i niekmienny na wszystkich państwach członkowskich i instytucjach w ramach kształtowania i wykonywania wspólnej polityki rolnej.
- 27 Prawdą jest, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dyrektywa nie może samoistnie ustanawiać obowiązków po stronie jednostek (zob. w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 26 lutego 1986 r. w sprawie 152/84 Marshall, Rec. s. 723, pkt 48; z dnia 5 października 2004 r. w sprawach połączonych od C-397/01 do C-403/01 Pfeiffer i in., Zb.Orz. s. I-8835, pkt 108; z dnia 3 maja 2005 r. w sprawach połączonych C-387/02, C-391/02 i C-403/02 Berlusconi i in., Zb.Orz. s. I-3565, pkt 73 i z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie C-80/06 Carp, Zb.Orz. s. I-4473, pkt 20).
- 28 Niemniej nie można co do zasady wykluczyć, że przepisy dyrektywy mogą znajdować zastosowanie za pośrednictwem wyraźnego odesłania do nich, zawartego w rozporządzeniu, z zastrzeżeniem zachowania zasad ogólnych prawa, a w szczególności zasady bezpieczeństwa prawnego.
- 29 Ponadto należy stwierdzić, że dotyczące stosowania art. 13 ust. 9 rozporządzenia podstawowego nr 805/68 ogólne odesłanie do dyrektywy 91/628, zawarte w rozporządzeniu nr 615/98, ma na celu zagwarantowanie przestrzegania odpowiednich przepisów tej dyrektywy dotyczących dobrostanu zwierząt i w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu. Odesłanie to, ustanawiając warunki przyznania refundacji, nie może być jednak interpretowane jako obejmujące wszystkie przepisy dyrektywy 91/628, a w szczególności te, które nie mają związku z głównym celem tej dyrektywy.
- 30 W konsekwencji nie można skutecznie utrzymywać, jak czyni to skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym w sprawie C-58/06, że odesłanie to jest sprzeczne z zasadą bezpieczeństwa prawnego, ponieważ obejmuje wszystkie przepisy dyrektywy 91/628.
- 31 Z całości powyższych rozważań wynika, że analiza pytania pierwszego nie wykazała niczego, co naruszałoby ważność art. 1 rozporządzenia nr 615/98.
- W przedmiocie pytania drugiego*
- 32 W pytaniu drugim sąd krajowy zwraca się zasadniczo o wyjaśnienie, czy art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 jest zgodny z zasadą proporcjonalności w zakresie, w jakim zgodnie z brzmieniem tego przepisu każde naruszenie któregośkolwiek z przepisów dyrektywy 91/628 jest automatycznie i niezależnie od stwierdzenia naruszenia dobrostanu zwierząt karane całkowitą utratą refundacji wywozowej.
- 33 W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że zasada proporcjonalności, która stanowi zasadę ogólną prawa wspólnotowego i która została wielokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału, szczególnie w dziedzinie wspólnej polityki rolnej (zob. m.in. wyroki z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawie C-189/01 Jippes i in., Rec. s. I-5689, pkt 81 i z dnia 7 września 2006 r. w sprawie C-310/04 Hiszpania przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. I-7285, pkt 97), powinna być przestrzegana jako taka zarówno przez prawodawcę wspólnotowego, jak i ustawodawców i sądy krajowe, które stosują prawo wspólnotowe. W ramach stosowania przepisów rozporządzenia nr 615/98 zasady tej powinny również przestrzegać właściwe organy krajowe.
- 34 Następnie należy przypomnieć, że prawodawca wspólnotowy, będąc wprawdzie związany zasadą proporcjonalności, dysponuje w dziedzinie wspólnej polityki rolnej szerokim zakresem uznania, który odpowiada odpowiedzialności politycznej przyznanej mu w art. 34 WE–37 WE. W konsekwencji kontrola sądu powinna ograniczać się do oceny, czy dany przepis nie jest dotknięty oczywistym błędem lub nadużyciem władzy lub też czy dany organ nie przekroczył w sposób oczywisty granic przysługującego mu uznania (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Jippes i in., pkt 80).
- 35 Jeżeli chodzi o zasadę proporcjonalności, wymaga ona, by akty instytucji Wspólnoty nie wykraczały poza to, co odpowiednio i konieczne do realizacji uzasadnionych celów danej regulacji, przy czym tam, gdzie istnieje możliwość wyboru spośród większej liczby odpowiednich rozwiązań, należy stosować te najmniej dotkliwe, a wynikające z tego niedogodności nie mogą być nadmierne w stosunku do zamierzonych celów (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 1990 r. w sprawie C-331/88 Fedesa i in., Rec. s. I-4023, pkt 13 i ww. wyrok w sprawie Jippes i in., pkt 81).
- 36 W końcu, jeżeli chodzi o sądową kontrolę stosowania tej zasady, uwzględniając szeroki zakres uznania, którym dysponuje prawodawca wspólnotowy w dziedzinie wspólnej polityki rolnej, jedynie oczywiście nieodpowiedni w odniesieniu do celów, jakie właściwa instytucja zamierza osiągnąć, charakter środka przyjętego w tej dziedzinie może mieć wpływ na jego zgodność z prawem (zob. ww. wyroki w sprawie Fedesa i in., pkt 14 i Jippes i in., pkt 82). Tym samym nie chodzi o wątpliwość, czy przyjęte przez prawodawcę działanie było jedynym lub najlepszym z możliwych, lecz czy było ono w oczywisty sposób nieodpowiednie (ww. wyrok w sprawie Jippes i in., pkt 83).
- 37 W niniejszym przypadku należy przypomnieć, że w świetle brzmienia art. 1 i art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 i celów tego rozporządzenia, zastosowanie się do przepisów dyrektywy 91/628 stanowi warunek refundacji wypłaty refundacji wywozowych. Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 przewiduje bowiem utratę prawa do refundacji poprzez jej niewypłacenie jako konsekwencję niezastosowania się do przepisów tej dyrektywy. Należy zatem sprawdzić, czy warunki przyznania refundacji wywozowej określone w art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 są zgodne z zasadą

proporcjonalności.

- 38 W tym względzie należy zaznaczyć, że właściwe władze państw członkowskich mogą określić wysokość refundacji wywozowej wyłącznie na podstawie dwóch wyraźnie wyodrębnionych sytuacji przewidzianych w art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98. W pierwszym przypadku, jeżeli śmierć zwierząt spowodowana jest niezastosowaniem się do przepisów dyrektywy 91/628 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, prawodawca wspólnotowy nie przyznaje właściwemu organowi żadnego zakresu uznania, gdyż przewiduje on wyraźnie, że refundacji się nie wypłaca. Natomiast w drugim przypadku, jeżeli organ ten uzna, że nie zachowano przepisów dyrektywy 91/628, przy czym nie doprowadziło to do śmierci zwierząt, prawodawca wspólnotowy przyznaje właściwemu organowi pewien zakres uznania przy rozstrzygnięciu, czy niezastosowanie się do danego przepisu tej dyrektywy powoduje utratę, obniżenie czy utrzymanie refundacji wywozowej.
- 39 Taki zakres uznania nie jest jednak nieograniczony, gdyż jest on objęty ramami art. 5 rozporządzenia nr 615/98. Właściwy organ może uznać, że nie zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628, wyłącznie na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 2 tego artykułu, sprawozdań z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji dotyczących zgodności z art. 1 tego rozporządzenia.
- 40 Dokumenty, o których mowa w art. 5 rozporządzenia nr 615/98, i sprawozdania, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, dotyczą stanu fizycznego lub zdrowia zwierząt podczas transportu. Właściwy organ może więc uznać, że nie zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628, wyłącznie na podstawie dokumentów dotyczących zdrowia zwierząt, które powinny zostać dostarczone przez eksportera, takich jak egzemplarz kontrolny T5, który pozwala sprawdzić w szczególności, czy zwierzęta nadawały się do transportu i czy środek transportu był zgodny z przepisami tej dyrektywy.
- 41 Takiej wykładni nie może kwestionować brzmienie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, zgodnie z którym właściwy organ może również uznać, że dyrektywa 91/628 nie została zachowana, na podstawie wszelkich innych dostępnych mu informacji. Brzmienie to należy bowiem interpretować również w taki sposób, że dotyczy ono okoliczności mających wpływ na dobrostan zwierząt.
- 42 W tych warunkach art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 należy interpretować w ten sposób, że niezastosowanie się do przepisów dyrektywy 91/628, które może prowadzić do obniżenia lub utraty refundacji wywozowej, odnosi się do tych przepisów tej dyrektywy, które mają wpływ na dobrostan zwierząt, to jest na ich stan fizyczny lub zdrowie, a nie do przepisów, które z zasady nie mają takiego wpływu.
- 43 Warunki określone w art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 są zatem zgodne z zasadą proporcjonalności.
- 44 Do właściwego organu należy ocena, czy naruszenie danego przepisu dyrektywy 91/628 miało wpływ na dobrostan zwierząt, czy takie naruszenie może ewentualnie zostać naprawione i czy ma ono powodować utratę, obniżenie czy też utrzymanie refundacji wywozowej. Do organu tego należy też decyzja, czy należy obniżyć refundację wywozową proporcjonalnie do liczby zwierząt, które jego zdaniem mogły ucieść wskutek niezastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628, lub czy też refundacji tej nie należy wypłacać, ponieważ niezastosowanie się do danego przepisu tej dyrektywy miało wpływ na dobrostan wszystkich zwierząt.
- 45 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że analiza warunków przyznania refundacji wywozowych nie wykazała niczego, co pozwalałoby uznać, że art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 jest w sposób oczywisty nieodpowiedni względem zamierzonego celu, to jest zapewnienia w ramach systemu refundacji wywozowych ochrony żywych zwierząt podczas transportu.
- 46 W konsekwencji analiza pytania drugiego nie wykazała niczego, co naruszałoby ważność art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 w świetle zasady proporcjonalności. Do sądu krajowego należy ocena, czy właściwe organy zastosowały odnośne przepisy rozporządzenia nr 615/98 w sposób zgodny z tą zasadą.

W przedmiocie kosztów

- 47 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Analiza pytania pierwszego nie wykazała niczego, co naruszałoby ważność art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 615/98 z dnia 18 marca 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych odnośnie do ochrony żywego bydła podczas transportu.**
- 2) **Analiza pytania drugiego nie wykazała niczego, co naruszałoby ważność art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 w świetle zasady proporcjonalności. Do sądu krajowego należy ocena, czy właściwe organy zastosowały odnośne przepisy rozporządzenia nr 615/98 w sposób zgodny z tą zasadą.**

Podpisy

* Język postępowania: niemiecki.